

Ábrahám Vera

Lojalitás a hazához – a Magyar Nemzeti Gárda szegedi zsidó katonái

Az első világháború a térség dinasztikus birodalmait számolta fel, s hozott létre új államalakulatokat, amelyek egy részében az Örökkévaló által legitimált koronás fő helyébe az állami főhatalom más megjelenési formái léptek. A felvilágosodással a koronás fő és az ország jólétéért mondott imákba bekerültek az alkotmányos monarchia köz- és jótékonyági intézményei, a lojalitás rendi megnyilvánítási formái mellett pedig megjelent a nemzethez tartozás, és a nemzetállam iránti lojalitás gondolata is. Az első világháború idején ez utóbbinak a megkérdőjelezése is megfogalmazódott különböző formában a központi hatalmak seregeiben és hátországaiban. A háborút követő forradalmi események, és a Horthy-korszak ellenforradalmi propagandája tovább erősítette a zsidóság nemzet iránti hűségének megkérdőjelezését. Az izraelita felekezet apologetikus intézményi válaszaiban ezért olyan toposzok rajzolódtak ki, mint 1848-49 és 1914-18 közös harca.

A második zsidótörvény néven ismerté vált, és a zsidónak minősített személyek gazdasági tevékenységét korlátozó 1939. évi IV. törvénycikk 2. § 6. pontja értelmében a törvényt arra a személyre nem lehetett alkalmazni, aki az „1918. és 1919. évi forradalmak idején az ezek ellen irányuló nemzeti mozgalmakban részt vett, ha ezzel életet kockáztatta, vagy e miatt szabadságvesztést szenvedett, valamint ennek feleségére és gyermekeire, aki ilyen tevékenysége miatt életét vesztette”.

Az előadás azt vizsgálja, miként állította össze a hitközség a Magyar Nemzeti Gárda szegedi zsidó katonáinak névsorát a jogfosztó törvény alóli mentesítés céljából. Miként kísérelték meg a fennálló hatalmi berendezkedés irányában, és egzisztenciájuk alapjait védve, lojalitásukat megnyilvánítani?

Az előadás nem vizsgálja a törvény mentesítő pontjához tartozó jogalkalmazást. Szegedi Zsidó Hitközség Archivumában őrzött iratok: névsorok, levelezések, kérvények, a Felsőháznak és vitéz Shvoy Kálmán nyugalmazott altábornagynak, országgyűlési képviselőnek küldött dokumentumok tükrében elemzi a jelenséget.

Balázs Gábor

Lojalitás az egalitarizmus korában: a zsidó-nemzsidó kapcsolat dilemmája a vallási irodalomban

Az egalitarizmus uralkodó ideológiává válása a posztmodern kor nyugati kultúrájában különösen nehéz helyzet elé állította a klasszikus kultúrák tradíciójából táplálkozó monoteista vallásokat, amelyek számára a lojalitás a saját etnikai és vallási csoporthoz tartozókhoz magától értetődő alapérték volt. Az egalitarizmus korának egyik legradikálisabb igénye, hogy minden emberi lény iránt egyenlő lojalitást mutassunk, és semmiképpen ne diszkrimináljunk másokat pusztán azon az alapon, hogy nem a mi közösségünk tagjai. Az előadás azt fogja vizsgálni, hogy a zsidó vallási irodalomban milyen megoldásokat találunk az egalitarizmus felvetette problémákra.